

Statens
folkhälsoinstitut

Att sälja tobak – Snabbguide och praktiska råd

En snabbguide

Här följer ett antal punkter som är viktiga för dig som säljer tobak. Mer information finns i broschyren "Att sälja tobak". Den kan du beställa eller ladda hem kostnadsfritt från Statens folkhälsoinstituts webbplats, www.fhi.se/shop.

- En tobaksvara är **en produkt som innehåller tobak** och som är avsedd att rökas, snusas, sugas på eller tuggas. Exempel på tobaksvaror är cigaretter, cigarrer, cigarr-omslag, cigariller, pip- och rulltobak, snus, tuggtobak, portionstobak, råttobak och tobak till vattenpipa.
- Du får **inte sälja eller lämna** ut en tobaksvara till någon som inte fyllt **18 år**.
- Du får inte sälja en tobaksvara om du **misstänker** att kunden kommer att lämna tobaksvaran till någon som är under 18 år (langning).
- Du ska alltid **begära legitimation** om du är tveksam om kundens ålder.
- Du ska sätta upp **skyltar/dekaler** för att informera om åldersgränsen.
- Du ska **anmäla all typ av tobaksförsäljning** oavsett var försäljningen sker, det vill säga till exempel även försäljning via torghandel, rökrum, tobaksautomat eller Internet ska anmälas. Anmälan skickar du till den kommun där försäljningen ska ske.
- Du ska skicka in en kopia av **ditt egenkontrollprogram** till kommunen.
- Du får inte sälja **lösa** cigaretter.
- **Tobaksskatt** ska betalas för tobaksvaror.
- Du får **inte** ha tobaksvaror till försäljning som är **omärkta eller felaktigt märkta**.
- Varningstexterna på tobaksvaror ska vara på **svenska**.
- Du får inte marknadsföra tobaksvaror på **reklamskyltar** utanför försäljningsstället eller i **skyltfönster**.
- Du får inte ha någon **marknadsföring** inne på försäljningsstället som är **påträngande, uppsökande** eller **uppmunar** någon att använda tobak.
- Du ska **informera din personal** om reglerna för tobaksförsäljning.

Mer information om reglerna i tobakslagen (1993: 581) finns på Statens folkhälsoinstituts webbplats, www.fhi.se, under rubriken Tillsyn. Andra myndigheter är bland annat länsstyrelsen, kommunen, Konsumentverket, Skatteverket och Tullverket och polisen.

Några praktiska råd vid försäljningen

- Tänk på att alltid begära legitimation om du är osäker på kundens ålder. När någon ser ut att vara under 25 år och vill köpa tobak – be om legitimation. Kom ihåg att den som är över 18 år normalt inte har något emot att visa legitimation. Om kunden inte ser tillräckligt gammal ut och inte kan visa legitimation, förklara att du inte har rätt att sälja tobak till henne eller honom.
- Var uppmärksam på de nya mopedkörkortet. De ser ut som vanliga körkort för bil, men personen kan vara under 18 år.
- Du har laglig rätt att vägra sälja tobak om du misstänker att det bryter mot reglerna i tobakslagen. Tala om för kunden att du riskerar böter eller fängelse om du bryter mot lagen.
- Kom ihåg att personal under 18 år kan ha svårt att vägra sälja tobak till jämnåriga. Därför kan det vara bra att alltid ha vuxen personal tillgänglig som stöd.
- Om du misstänker att någon med rätt ålder tänker lämna tobaksvaran till någon som inte har fyllt 18 år, förklara då att du måste fråga om detta. Om du fortfarande misstänker att allt inte står rätt till när du har fått svar – vägra att sälja varan.
- Var uppmärksam på om ungdomar samlas utanför försäljningsstället. Då finns det risk för att en person med rätt ålder handlar tobak och lämnar över till personer under 18 år. Om du misstänker att detta ska hända får du inte sälja tobak till den personen.
- Om kunder som du inte låter köpa tobak ändå står på sig eller blir aggressiva – ta det lugnt själv. Var tydlig med ditt budskap. Förklara att det inte lönar sig att diskutera. Be en chef eller kollega att hjälpa till om det är möjligt.
- Om en kund gör något olagligt – ingrip inte, men observera vad som händer och gör anteckningar när det hela är över. Du kan behövas som vittne. Ring polisen om det behövs. Berätta vad som har hänt för din chef.

Vänd dig till din kommun om du vill ha ytterligare råd och vägledning!

LEGITIMATIONSKONTROLL.
De nya mopedkörkortet ser ut som vanliga körkort, men innehavaren kan vara under 18 år.

Att tänka på vid egenkontrollen

- Utbildning och information: När och hur informeras personalen?
- Information till kunderna: Var placeras dekalerna som informerar om åldersgränsen?
- Kassarutiner: Vilka rutiner finns för att hindra försäljning till minderåriga? Hur motverkas langning? Får personal som är under 18 år särskilt stöd?
- Åtgärder: Vilka interna åtgärder finns om försäljningsbestämmelserna inte följs?
- Märkning av tobaksvaror: Vilka rutiner finns för att kontrollera att tobaksvarorna är korrekt märkta?
- Dokumentation: Hur dokumenteras egenkontrollen, det vill säga utbildningstillfällena med mera?

PLATS FÖR KOMMUNENS KONTAKTUPPGIFTER

Statens
folkhälsoinstitut

Statens folkhälsoinstitut
Distributionstjänst
120 88 Stockholm

fhi@strd.se
www.fhi.se

ISBN 978-91-7257-736-7